

Inhoud:

1	Goeie	Pag.	3.
2	Doelen van de wacht	Pag.	4.
3	Activiteiten	Pag.	5.
3.1	Weidevogelbescherming.	Pag.	5.
3.2	Nestkastenwerk.	Pag.	5.
3.3	Vogels vangen en ringen.	Pag.	6.
4	Activiteiten in 2014.	Pag.	7.
4.1	Samen met IVN.	Pag.	7.
4.2	Nieuw Frysk Fûgelboek.	Pag.	7.
4.3	Gastlessen scholen.	Pag.	8.
4.4	Doe mee aan `t-veldwerk.	Pag.	8.
4.5	Faunatellingen 2014.	Pag.	8.
5	Incidentele zaken.	Pag.	9.
5.1	De Gemeente.	Pag.	9.
5.2	Leien ontwikkelingen.	Pag.	9.
5.3	Politieke afleiding.	Pag.	9.
5.4	Ophef Hielesleat.	Pag.	10.
5.5	Bestemmingsplan.	Pag.	11.
5.6	Uitbreiding camping Lits.	Pag.	12.
5.7	Puttenproject.	Pag.	13.
5.8	Eastermar's Lânsdouwe.	Pag.	14.
5.9	Staatsbosbeheer.	Pag.	15.
6.	Vogelparadijs.	Pag.	16.
6.1.	Roof Kievitseieren.	Pag.	16.
6.2.	Bouwespolder.	Pag.	16.
7.	Bijzondere ervaringen.	Pag.	17.
7.1.	Steenmarters.	Pag.	17.
7.2.	Kunsthorsten Visarenden.	Pag.	17.
7.3.	De Arenden zelf.	Pag.	17.
7.4.	Visdiefjes en Zwarte stern.	Pag.	17.
7.5.	Kokmeeuwen verstoord.	Pag.	18.
7.6.	Nachtegalen bij dorp.	Pag.	18.
7.7.	Sperwergrasmus nieuw.	Pag.	18.
7.8.	Witte kwikstaarten.	Pag.	19.
7.9.	Dassen in tuin.	Pag.	19.
7.10.	Ochideeën mar'soever.	Pag.	19.
7.11.	Witte mus melding.	Pag.	20.
8.	Verantwoording.	Pag.	20.

1. Goeie,

januari 2014

Voor u ligt het informatieblad van onze wacht met diverse zaken uit 2013. Het bestuur is voornemens om u elk jaar op deze wijze kennis te laten nemen van zaken die aan de orde waren. Wij hebben op deze manier de mogelijkheid om alle leden te informeren over onze activiteiten, want de jaarvergadering, andere bijeenkomsten en excursie worden vaak door dezelfde mensen bezocht. Dat is jammer omdat veel andere leden zo belangrijke informatie niet doorkrijgen. Het bestuur hoopt dit op deze wijze op te lossen.

Graag ontvangen wij suggesties, ideeën en opmerkingen over alles wat met natuur- en landschap te maken heeft. Dat krijgt dan vast ook een plaatsje in het volgende nummer.

U bent natuurlijk toch vooral welkom om mee te doen aan onze activiteiten. Zie ook pagina 7 en 8.

Veel plezier met het lezen.

Het bestuur.

Nieuw:

In de loop van januari 2014 is onze website

www.vogelwacht.nl

helemaal veranderd en geactualiseerd.

De huismus heeft het ook in Eastermar moeilijk. De Ringmus daarentegen is inmiddels, in tegenstelling tot op de meeste plaatsen elders, een algemene soort geworden (zie nestkastenproject) en broedt vooral in de opgehangen nestkasten, ook buiten het dorp.

Arend Timmerman (voorzitter)
Anne Oosterdijk (secretaris)
Hinne de Boer (penningmeester)
Siebe Tadema (projecten)
Saskia van den Berg (fotografie en algemene zaken)

adres secretariaat:

**Groeneweg 1,
9261 XM Eastermar**

2 Doelen van de wacht.

Aanvankelijk werd de Vogelwacht Eastermar opgericht (in 1946) om de weidevogels te beschermen. Ook in die tijd hadden deze het al moeilijk. Al gauw regelde het toenmalige bestuur dat er bij de zwemplaats van het dorp een reservaat moest komen. En zo wees de wacht, samen met eigenaar en gebruikers een polder aan; De Bouwespolder. Toen nog bestaand uit vochtig kruidenrijk grasland, waar geen Kievitseieren gezocht werden! Daar eieren rapen was absoluut niet toegestaan. In die tijd broedden er nog zo'n 40 Kievitspaartjes maar ook Grutto's, Tureluur's, Watersnippen, Slobeenden, Zomertalingen, Graspiepers en nog een aantal andere soorten. Helaas is daar nu bijna niets meer van over. In de Bouwespolder en directe omgeving wordt niet meer weidevogelvriendelijk geboerd. De polder is sterk verruigd en ook de ontsluiting veroorzaakt veel onrust (door o.a. brommers, mountainbikes en wandelaars met honden). De vraag is nu actueel geworden of het in de toekomst wel vogelreservaat moet blijven?

Het vogelreservaat van de wacht waar dit jaar vanwege de (pitrus) verruiging geen Kievit meer broedde !

In de jaren 80 veranderde het beleid van de wacht. Het aantal aaisykers onder de leden nam sterk af. Het bestuur verzette de bakens, meer naar het beschermen van de vogels in het algemeen en natuur en landschap in de streek. Dat kwam ook door de deelname in de ruilverkavelingscommissie Oostermeer. Het behoud van de zandpaden en houtwallen leverde veel emoties op evenals het aanwijzen van natuurgebieden in de oevers van De Burgumer Mar en de Leien. Leden en bestuur stonden o.a. aan de basis van het inrichtingsplan "Kleuren in natuurgebieden" dat in 1998 door de rvk commissie vrijwel geheel werd uitgevoerd. Het leverde breed gedragen en gevarieerde, waardevolle natuur op in een kwetsbaar landschap van de meeroever. En wat bijzonder was al dat moois kon via bereikbare paden door middel van uitzichtpunten goed worden beleefd. Velen genieten daar nu nog van. Het Kroesepad was ook zo'n mooi initiatief van het bestuur van de wacht. Ook in het Leienproject (Lits-Lauwersmeerroute, deelplan uit het grote Friese merenproject) dacht het bestuur mee. Het inmiddels alweer enige jaren uitgevoerde plan kan nog steeds op enthousiasme van velen rekenen. Indirect is zo ook bijgedragen aan het ontstaan en de keuze van de mooiste Passantenjachthaven van Fryslân.

De laatste jaren werkt de wacht eveneens met een team weidevogel(na)zorg waarop de boeren een beroep kunnen doen. De wacht beheert tevens zo'n 150 nestkasten voor diverse vogelsoorten en 2 ooievaarsnesten. Een vogelringgroep is wekelijks actief. Meewerken of samen met de betreffende leden veldwerk doen, is altijd mogelijk.

Samen met de faunacommissie van de Vereniging Eastermar's Lânsdouwe worden elke 2 jaar wild- en broedvogeltellingen uitgevoerd. Sinds 1992 heeft dat al een schat aan gegevens opgeleverd.

De laatste jaren staan ook de zwaluwen in de belangstelling. Daar waar nodig zijn speciale pannen voor Gierzwaluwen aangebracht. Op drie plaatsen zijn zwaluwdraden tussen palen opgericht. De belangrijkste staat bij de brug over de Lits. Deze draden worden al druk gebruikt door Boerenzwaluwen. Vooral in juni en juli als er jongen zijn uitgevlogen.

De opening aan de Snakkerbourren.

En in het voorjaar van 2013, is een Huiszwaluwtil geplaatst bij de ingang van de Jachthaven (bij het anker).

In maart is deze til geopend door mevr. Jacobi, lid van de 2de kamer door het "lokgeluid" te starten en het sponsorbord te onthullen. Het volgende plan is om een zwaluw-broedwand te maken voor Oeverzwaluwen. Doel is natuurlijk ook om Eastermar als "het zwaluwvriendelijkste dorp" in Fryslân op de kaart te zetten.

Elk jaar houdt de wacht een aantal excursies, een jaarvergadering en vaak ook nog een propaganda-avond.

3 Activiteiten jaar rond.

Het lopende vrijwilligerswerk.

3.1 De weidevogelbescherming staat nog steeds als belangrijke activiteit voorop. Ook dit jaar weer kregen alle vrijwilligers die daaraan mee doen, instructies. De betreffende boeren worden elk jaar ingelicht wie eerste aanspreekpunt is voor eventueel extra inzet. Bijvoorbeeld als vermoed wordt dat er jonge reekalveren in nog te maaien grasland liggen. De secretaris ontvangt na het broedseizoen de vogelgegevens en geeft deze door aan de Bond. Helaas blijkt jaar op jaar dat het veel moeite kost om de gegevens in het bestaande computerprogramma in te voeren. Tevens levert het programma vaak geen goede gegevens op omdat het gevaar bestaat dat vervolglegels als (broed)paar worden opgeteld. Het bestuur streeft er naar om de eindresultaten elk jaar op de ledenvergadering te presenteren én, op verzoek, ook op de jaarvergadering van Eastermar's Lânsdouwe.

De resultaten zien er dit jaar (2013) tussen haakjes vergeleken met 2012 als volgt uit:

In 18 weidevogelzorggebieden in de omgeving van Eastermar broedden de volgende paren van de:

Scholekster 26 (32), **Kievit** 90 (108), **Grutto** 3 (12), **Tureluur** 23 (36) en **Watersnip** 1 (3). Helaas blijkt dat de weidevogelstand nog steeds afneemt en ook dat het intensieve veldwerk in de skriezekrite bij Schuilenburg (nog) geen betere resultaten voor ons wachtgebied oplevert.

3.2 Het nestkastenwerk.

Voorafgaand aan het broedseizoen worden onder leiding van Germ de Vries *alle nestkasten van de wacht* op gebreken gecontroleerd en schoongemaakt. Dit project maakt al

jaren ook deel uit van het landelijke nestkastennetwerk. De gegevens ervan komen dus ook in die databank.

Gekraagde roodstaart (vr) broedend in speciale nestkast van de wacht.

Hierna volgt het totaal overzicht van de resultaten in 2012 en 2013.

Gecontroleerde nestkasten:	2013		2012	
Bezette nestkasten:	127	93%	190	95%
Koolmees	33	24%	40	20%
Pimpelmees	22	16%	37	29%
Ringmus	51	37%	78	39%
Boomklever	1		0	
*Gekr. Roodstaart	6		3	
* Spreeuw	11		9	
* Kauw	3		3	

* in speciale nestkasten.

3.3 Vogels vangen en ringen.

Het derde jaarlijks terugkerende project is dat van de ringgroep van de wacht. Al vanaf 1984 en vooral vanaf 2010 worden elke zaterdagochtend op een vaste locatie aan De Burgumer Mar vogels geringd. Dat gebeurt in samenwerking met het Vogeltrekstation in Wageningen, (onderdeel van het Ned. Oecologisch Onderzoeksinstituut van de Kon. Ned. Academie voor Wetenschappen). Daarnaast worden er rondom Eastermar o.a. ook al 3 jaar zoveel mogelijk jonge

Boerenzwaluwen geringd. Al deze gegevens worden opgeslagen in de landelijke databank en uitgewisseld met het buitenland. De gegevens worden ook gebruikt voor het onderwijs (studentenafstudeerprojecten), natuurbeheer en wetenschappelijk onderzoek (o.a. promotie-onderzoek). Het werk van de ringgroep kan op afspraak altijd meegemaakt worden. Bel 0512 - 472015 of 471933. Elk jaar wordt daar gebruik van gemaakt o.a. door leerlingen van scholen, door leden van het IVN en KNNV of gewoon belangstellenden. De resultaten van de top 10 soorten van het ringwerk zagen er in 2013, vergeleken met 2012, als volgt uit:

Top 10	2013	Top 10	2012
Boerenzwaluw	504	Boerenzwaluw	519
Koolmees	480	Koolmees	494
Kleine karekiet	316	Kleine karekiet	280
Tjiftjaf	256	Tjiftjaf	216
Zwartkop	209	Pimpelmees	184
Pimpelmees	152	Zwartkop	183
Ringmus	138	Ringmus	143
Rietgors	132	Graspieper	135
Fitis	126	Rietgors	105
Rietzanger	89	Fitis	90

Voor de details zie onze website www.vogelwacht.nl.

In totaal werden er de volgende aantallen, vrijwel allemaal bij Eastermar, gevangen en geringd:

In 2012 **3178** exemplaren en in 2013 **3108** vogels. De ringgroep vangt natuurlijk ook vogels die al eerder door hen zelf werden geringd maar ook vogels van collega ringers die elders in Nederland geringd werden. Er werken ca. 325 ringers als vrijwilligers (op eigen kosten) mee aan het werk van het Vogeltrekstation. Daarnaast komen er ook meldingen van vogels met een "Eastermar" ring om die dood zijn gevonden of door collega's, ook in het

buitenland, worden teruggevangen (worden gecontroleerd).

In 2013 werden de volgende vogels met een buitenlandse ring gevangen:

Rietgors, als broedvogel geringd in **Noorwegen** (nadat in 2012 ook al een vogel uit Zweden was teruggevangen !) en een **Merel** geringd in **Engeland**. Elk jaar worden er zo'n 70 Merels gevangen en sinds 1984 nog nooit eentje met een buitenlandse ring. Dit exemplaar was een mannetje dat waarschijnlijk elk jaar overwintert in Engeland. Dat doen Merels uit het noorden meestal. Daar is hij gevangen en geringd maar broedt w.s. ergens in Scandinavië.

Bijzondere vogels die in 2013 bij Eastermar werden geringd waren naast de Sperwergrasmus, ook Vuurgoudhaantjes, Nachtegalen, een Koekoek en een Zwarte roodstaart. Opvallend waren deze nazomer en herfst de grote aantallen Kleine- en grote Barmsijzen. Er werden er in 3 weken ruim 40 gevangen waaronder een vogel die in het Lauwersmeer geringd was. Net als vorig jaar kwamen er ook weer opvallend veel Koolmezen uit Noord Europa. Dus staat deze bekende tuinvogel weer in de top 10 van de geringde vogels bij Eastermar. Voor het eerst kwamen er ook Zwarte mezen mee. Een soort die we zelden bij ons dorp zien. Het ringproject verdiept zo onze kennis van de vogels die onze streek bezoeken. En elk jaar is er wel wat bijzonders te melden.

4. Activiteiten in 2014.

4.1 Activiteitenprogramma 2014 samen met fûgelwacht Eastermar en I.V.N.

- Vogels ontdekken en bestuderen bij De Leien, voor kinderen van 8 – 14 jaar, op woensdag 23 april 2014 van

14.00 – 16.00 uur, i.s.m. de Fûgelwacht Eastermar. Vogelhut aan De Leien. Gids Jantsje Zwart, Arend Timmerman en Germ de Vries.

Verplichte opgave vooraf tot één dag van tevoren bij Jantsje Zwart (tel. 0512-514905, 18.00 – 20.00 uur.).

Start bij het haventje aan de Doktersheide bij de Tike. Doe wel laarzen aan en verrekijker meenemen!

- Wandeling Eastermar, ontdekkingsstocht door het nationaal landschap De Noardlike Fryske Wâlden en het oevergebied van De Leien, op zondag 27 april 2014 van 10.00 – 12.00 uur, i.s.m. de Fûgelwacht Eastermar. Verrekijker en laarzen mee. Gidsen Mirjam Frieswijk en Arend Timmerman.
- Start parkeerterrein Geref. Kerk, E. M. Beimastr. 69 te Eastermar (`tHoekje). Informatie: Mirjam Frieswijk (tel. 0512-472102, 18.00-20.00 u.).

Lekker naar buiten met de vogelwacht op excursie; dichtbij is meer te beleven dan vaak wordt gedacht.

Medewerking gevraagd.

4.2 Nieuw Frysk Fûgelboek in 2018.

Bij veel natuurliefhebbers staan ze nog in de kast. De drie delen van Vogels in

Friesland (1967). Met gegevens over de Friese vogelwereld van alweer meer dan 35 jaar geleden. Het wordt daarom hoog tijd dat er een nieuw boek wordt uitgegeven met de meest actuele situatie. Er is veel veranderd in de vogelwereld in de provincie. Zo'n nieuwe uitgave is een enorme klus. Daarom is in 2013 de Stichting Avifauna Fryslân (**zie website <http://vogelsinfryslan.nl>**) opgericht. Het bestuur roept alle vogelliefhebbers op om er aan mee te werken. Dat kan door uw/je waarnemingen te plaatsen op www.waarneming.nl of je op te geven voor het inventariseren van een Atlasblok. Dat kan via de stichtingswebsite en ook via de website www.sovon.nl onder Atlasproject. U/jij ontvangt daarna alle gewenste informatie.

4.3 Gastlessen op school.

De wacht verzorgt op de lagere scholen in het dorp geregeld gastlessen over diverse onderwerpen. Dat gebeurt ook op diierendag. Het bestuur wil dat graag voortzetten en stelt ook weer tijd en activiteiten beschikbaar in 2014. Op aanvraag is dit ook altijd mogelijk.

4.4 Doe mee in 2014.

Welkom....geef je op

- voor het **weidevogelveldwerk** bij Anne Oosterdijk, tel. 472236,
- voor het **nestkastenproject** bij Germ de Vries, tel. 471933,
- voor het **vogelvang - ringproject** bij Arend Timmerman, tel. 472015.

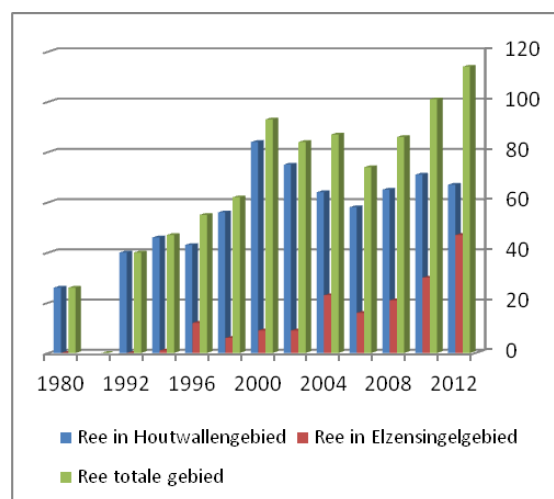
Voorlichting van de wacht: ook vrijwilligerswerk.

4.5 Faunatelling april 2014.

Project faunacommissie VEL en Fûgelwacht.

Graag vragen wij uw hulp weer voor de 12de faunatelling sinds 1992. Verzamelen om 19.00 u. bij het PKN-gebouw, Torenlaan Heechsân. Op de volgende data wordt geteld: 8, 9, 10 en 11 april 2014. Op de 11de wordt weer afgesloten met een hapje en een drankje en worden de resultaten besproken.

Warm aanbevolen door het bestuur.

Aantal getelde Reeën begin april van 1980 – 2013 in het hele werkgebied tussen Schuilenburg, Boskwei, Muntsgruppe, Leien, dorp en Burgumer Mar; ruim 1500 ha.

5 Incidentele zaken.

5.1 De gemeente.

Het blijft helaas nodig om de gemeente te herinneren aan het handhaven van illegale zaken die gebeuren in de oevers van De Burgumer Mar en de Leien. Dit moest helaas ook weer in de eerste maanden van 2013. Soms omdat het lelijke en gevaarlijke situaties had opgeleverd en soms ook omdat de rietoever werd vernield en door het (recreatief)gebruik natuur en landschap schade werd aangedaan.

5.2 De Leien ontwikkelingen.

Al jaren probeert de Fûgelwacht en anderen de gemeente te houden aan het B en W besluit uit 2004 om geen nieuwe steigers meer in de oevers van de Leien toe te staan. Ook de gemeente Smalingerland voert zo'n beleid en doet dat goed. De Leien is aangewezen als kerngebied in de ecologische hoofdstructuur (EHS) en vrij recent zo ingericht dat recreatieactiviteiten in de oever niet nodig en ook niet (meer) gewenst zijn.

Een voorbeeld van een illegaal deel van een steiger waarvoor later achteraf en tegen de afspraken in alsnog vergunning werd verleend.

Voor de nieuwe inrichting van De Leien, kosten in het Lits Lauwersmeerproject ruim 2 miljoen, is die afspraak ook als basisvoorwaarde gemaakt. De gemeente Tytsjerksteradiel hield zich echter niet aan die afspraak. Er werden tot voor kort doorlopend vergunningen voor illegale bouwsels en nieuwe aanvragen in de oever afgegeven. Dat leverde nogal wat kritiek op en een gang naar de rechter. De rechter in Leeuwarden kon ons en anderen officieel geen gelijk geven want de gemeente had haar (B en W) besluit (bewust zoals **pas** in 2012 in een gesprek op het gemeentehuis bleek) niet juridisch vastgelegd. De rechter vond dit ook onjuist want zulke afspraken behoren voldoende nagekomen te (kunnen) worden. Het bestuur van de wacht voelt zich nog steeds bedrogen, vooral ook omdat er loyaal werd meegewerkt en er veel vrije tijd door enkele leden in het inrichtingsplan werd gestoken. Zo ontstond er destijds een mooi plan met eilandjes, nieuwe vaargeulen en aanlegplekken in het kwetsbare Leiengebied.

5.3 Politieke afleiding, maart 2013

Opkomen voor natuur- en landschap is nog steeds nodig. Er echt rekening mee houden daar heeft de politiek nog steeds een hekel aan. Daarom ook hebben wij dat hoog in het vaandel staan. Je zou verwachten dat de deskundigheid in de gemeente vooraf geraadpleegd werd. In elk geval bij zaken die een groot effect hebben op natuur en landschap. Helaas is dat nog steeds niet het geval. Dat betekent dat (ook) het bestuur van de wacht regelmatig gedwongen wordt om stevig te reageren op de plannen van ondernemers, bestuurders en gemeente. Soms blijkt dat o.a. raadsleden onze toon wat al te scherp vinden klinken. Dat gebeurt vooral om bewust af te leiden van het echte probleem. Als zoals in dit

soort gevallen, in elk geval bij de bestuurders, de kennis ontbreekt dan verwachten wij dat vooraf de kennis ten minste uit de streek wordt benut. Wij verwachten bovendien dat de bestuurders de gemaakte afspraken uit projecten en B en W besluiten zorgvuldig laten bewaken. Want als dat niet gebeurt wat zijn zulke afspraken dan nog waard. En waarom zouden wij als burgers het werk van de politici beter moeten waarderen?

Een illegaal botenhok (2010) in de oever van De Burgumer Mar. De politiek zwijgt.....

Wij en anderen willen zuinig zijn op ons buitengebied en dat niet verkwanselen laten door privé en andere belangen. Dus zolang onze leden in meerderheid achter het bestuur staan, blijven wij een luis in de pels. En van de politiek en de ambtenaren van de gemeente maar ook van de ondernemers. Daarom ook vragen wij vooraf de kennis in de streek te (laten) benutten. En niet, vaak ook nog in een veel te laat stadium, ons en anderen te dwingen te reageren of zelfs de rechter in te laten schakelen. Dat zou niet nodig moeten zijn en kan gemakkelijk, zo is onze mening, meestal worden voorkomen.

5.4 Ophef over de Hielesleat/Mâlewei

Eind vorig jaar bleek dat de gemeente aan een inwoner van Noardburgum een vergunning had verleend om een

aanlegsteiger aan te mogen leggen in de berm van de Mâlewei. Dat zou moeten gebeuren ter hoogte van de duiker die het water van de hoger gelegen gronden afvoert naar de Hielesleat en naar de Leien. Deze persoon is ook de eigenaar van het met grote hekken en veel prikkeldraad afgesloten terrein in de oever van De Burgumer Mar bij het Piter Jehannesgat.

Hoe kon dit gebeuren was de veel gehoorde vraag?

Links van de duiker de verkochte Malewei berm.

In de periode van bezwaar maken en reactie van de gemeente ontdekte het bestuur een opmerkelijke en weinig transparante handelswijze. In de ruilverkaveling Oostermeer waar een lid van de wacht destijds in de commissie zat, had de gemeente "hemel en aarde" bewogen om het eigendom van dat deel van de zandweg te krijgen en te houden. Toen mocht het eigendom niet naar de "eigen" veehouders, de familie de Jong van de Mâlewei. Uit de beantwoording door de gemeente van een brief van het bestuur over deze kwestie kwam het volgende aan het licht. Het bleek dat de gemeente zonder enig overleg met belanghebbenden nota bene een gelegheidsruil van grond had gedaan en zo een klein stukje berm aan het water van de Hielesleat aan de Noardburgumer had verkocht. Natuurlijk

wisten beide partijen en in elk geval enkele gemeenteambtenaren dat daaruit allerlei problemen, ook met Eastermarders zouden ontstaan. In diezelfde tijd speelde met dezelfde man een door het bestuur ervaren onnodige en vervelende kwestie. De bewuste man ageert namelijk al enige tijd tegen het feit dat de Hielesleat niet bevaarbaar is. De verderop in het natuurgebied gelegen overgang, in de vorm van een oude "dukdalf", moet er weg. Deze kwam er echter, mede op voorstel van de wacht, in de plaats van de, tijdens de

De Hielesleat in het natuurgebied bij het uitzichtpunt aan de Malewei.

inrichting van het gebied, beoordeelde onveilige, deels verrotte batte. Die batte lag er al vele 10-tallen jaren. De huidige dukdalf, gebruikt voor excursies en monitoring van het natuurgebied, zou er nu wegmoeten. De door de gemeente verkochte strook grond in de berm van de Mâlewei is natuurlijk het argument om de dukdalf er weg te krijgen. Anders immers heeft de nieuwe eigenaar er weinig aan en heeft de vergunning voor een steiger daar geen enkel nut. Dat de Hielesleat nooit een bevaarbaar water is geweest en door een kwetsbaar natuurgebied loopt en aan de Mâlewei geen recreatieve ontwikkelingen mogen ontstaan, moet kennelijk met alle middelen bestreden worden. Deze kwestie gaat zelfs zover dat zijn

bezwaren gehoord door de commissie voor bezwaarschriften van de gemeente in oktober j.l. tot een advies leiden waardoor wellicht Staatsbosbeheer, eigenaar van het natuurgebied, opnieuw een vergunning voor de dukdalf moet aanvragen. Opnieuw (!) want deze overgang zat gewoon in het werk voor inrichtingsplan van de oever van De Leien waarvoor de ruilverkavelingscommissie destijds al een vergunning van de gemeente had verkregen.

Een nieuwe aanvraag zal (vanzelfsprekend) onmiddellijk leiden tot een bezwaar van de Noardburgumer en weer leiden tot een nieuwe rechtszaak enz. enz. Het bestuur van de wacht heeft de gemeente, samen met en gesteund door de Natuur- en Landschapsvereniging De Wâlden, De Marren, in diverse brieven op de hoogte gesteld van onze kennis van deze zaak en bezwaar aangetekend tegen de vergunning verlening voor de steiger aan de Mâlewei en het eventueel verwijderen van de dukdalf. Ondertussen heeft de persoon ook nog een vergunning aangevraagd en gekregen voor een steiger in zijn oeverstrook aan de monding van de Hielesleat in De Leien. Omdat deze aanvraag van voor het besluit van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied dateert, heeft de gemeente deze als nog verleend. Opnieuw dus tegen de oorspronkelijke afspraken in met alle partijen uit het Lits-Lauwersmeer-Leienproject. Deze kwestie krijgt ongetwijfeld nog een lang vervolg.....

5.5 Het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente; april 2013.

Het bestuur heeft samen met het bestuur van de Natuur- en landschapsvereniging De Wâlden, De

Marren het nieuwe plan besproken. De conclusie was dat de bescherming van natuur en landschap wel beter is geregeld dan in het oude plan maar dat het nog steeds onvoldoende is.

In het plan worden de natuur en landschapswaarden "de hemel in geprezen". Ze worden van zeer groot en onmisbaar belang voor de gezondheid van de streek en voor de aantrekkelijkheid (voor wonen en recreëren) van de gemeente beschreven. Maar zodra er een conflict met een ander belang ontstaat, kan B en W zonder meetbare en transparante criteria, ervan afwijken en het belang van natuur en landschap ondergeschikt maken.

Houtwallen voldoende beschermd? B en W kunnen, zonder goede toets, gewoon nog ontheffing verlenen voor afbraak.

Zo'n situatie doemde al op toen een deel van de begrenzing van de Ecologische hoofdstructuur bij Eastermar in de oever van De Burgumer Mar buiten het bestemmingsplan Buitengebied werd gehouden. Het is de bedoeling dat daarmee een eventuele uitbreiding van de camping en jachthaven aan de Lits vrij baan krijgt. Dat uitbreidingsplan staat in geen enkele verhouding tot het dorp; aard en schaal hebben geen enkele relatie meer met en zijn schadelijk voor het landschap in de meeroever en de bewoners van het dorp. Bij het beoordelen en vaststellen van het plan

blijken ambtenaren en politiek nog steeds vast te zitten aan de oude lijn die vrijwel alleen op groei (en geld) is gebaseerd. Alle mooie woorden in de raadszaal en mooie zinnen in de plannen ten spijt.

5.6 Uitbreiding van de camping en jachthaven aan de Lits; mei 2013.

Al kort daarop wordt het nieuwe plan voor de Lits gepubliceerd. In de toelichting op het plan is niets te vinden over nut en noodzaak. De betekenis van de Ecologische hoofdstructuur en de argumenten voor de begrenzing door het Rijk moet wijken voor het plan van één ondernemer. Waarom dit plan nodig is, wordt marginaal beschreven. De benodigde compensatie rammelt ook nog aan alle kanten. Natuur en landschap in de omgeving van de Lits worden geminimaliseerd. Ook de toegangsproblematiek, dwars door het dorp, via de nauwe, nu al moeilijk passeerbare, Snakkerburen wordt niet (h) erkend. Het (gelegenheids) argument van eigendom lijkt vooral alles overheersend; dus het belang van de ondernemer. Het huidige jachthaven en recreatieterrein moet uitgebreid worden met 5 ha. dwz. uitbreiding naar 115 kampeerplaatsen en 75 extra (witte ? en in het landschap overheersende) stacaravans. Het nieuwe terrein krijgt natuurlijk wat schaamgroen waarvan ook niet echt duidelijk is of het daar wel past en hoe de inrichting zou moeten worden. Over de huidige, al slecht in landschap ingepaste, jachthaven, gebouwen en camping wordt met geen woord gerept. Ook over het feit dat de huidige camping nog lang niet helemaal wordt benut, is geen informatie te vinden. En tenslotte wie even google earth raadpleegt, kan zien dat de aard en schaal van het hele huidige plus toekomstige recreatieterrein volstrekt niet meer past bij ons mooie

dorp. In de gemeenteraad werd al geuit dat het plan breed werd gedragen in het dorp. Een opmerking die ook al niet gebaseerd is op gedegen onderzoek. De, door ons willekeurig ca. 100 gevraagde dorpsgenoten reageren overwegend geschrokken en weten weinig tot niets over deze plannen. Zelfs bewoners van de Snakkerburen blijken de plannen niet te kennen. De ondernemer heeft dus ook nog veel uit te leggen..... Wij hebben de Natuur- en Landschapsvereniging "De Wâlden, De Marren" daarom gesteund in hun bezwaren. Die zijn inmiddels bekend bij Gemeente en Provincie. Mag er dan geen uitbreiding plaatsvinden? Uitbreiding en verbetering van de jachthaven en camping kan, wat het bestuur van de wacht betreft, in goed overleg nog best plaatsvinden. Ook de vogelwacht is blij met de huidige situatie die de ondernemer al heeft gerealiseerd. Het huidige plan echter moet veel beter aangepast worden naar de aard en de schaal van het dorp en het meeroeverlandschap.

In de oostoever van De Burgumer Mar; de enige groeiplaats van de zeer zeldzame Draadgentiaan in Fryslân (excl. Wadden).

Bovendien moet de noodzaak van het plan aanzienlijk beter onderzocht en beargumenteerd worden. Voorkomen moet worden dat de belanghebbende partijen van elkaar verwijderd raken. De Fûgelwacht kiest graag voor een overleg

op zoek naar mogelijkheden. Dat past ook beter bij onze natuur.

De lelijke en slecht in het meeroeverlandschap ingepaste huidige recreatieterrein aan de Lits.

5.7 Het Puttenproject; 't kan ook anders

In oktober worden de besturen van de Fûgelwacht en "De Wâlden, De Marren" namens de Landinrichtingscommissie van de Centrale As gebeld. Vertegenwoordigers van de commissie willen graag de voorlopige plannen voor de Putten, het gebied aan weerszijden van de Sumarderwei, met ons bespreken. **Hoe het ook anders kan, merken we vervolgens.** Het worden plezierige contacten waarbij onze gezamenlijke inbreng met respect wordt behandeld en naar later blijkt op diverse punten wordt gehonoreerd. Wij zijn blij dat het zo loopt en laten dat ook schriftelijk weten. Door dit vooroverleg is er begrip voor zaken die wij liever niet zagen gebeuren. Onvermijdelijk is b.v. dat het uitzichtpunt bij het gemaaltje de Putten verdwijnt. Onvermijdelijk is ook dat de slootwaterstand in het agrarisch gebied opnieuw wordt verlaagd en dus de natuur en de weidevogels die daar nog broeden verder in het nauw komen. Daar tegen over staat echter dat er een begin gemaakt wordt met de ecologische verbindingszone langs de

voormalige Leiensvaart van De Leien naar De Burgumer Mar. Het Kroezepaad blijft in stand. De natuur grenzend aan De Leien krijgt een betere basisbescherming door op de natuurdoelen afgestemde waterpeilen. De voor ons erg belangrijke afspraak is gemaakt dat wij mee blijven denken en werken aan de inrichting van het gebied die voor 2015 staat gepland. Voor onze gemeente (politiek en ambtenaren) zou deze werkwijze een voorbeeld moeten zijn. Wordt ongetwijfeld nog vervolgd.....

Hoogwater; gaat net niet over de kade in de Putten. Deze kade o.a. zal worden verbeterd. Het wandelpad, deel van het Kroezepaad, blijft bestaan.

5.8 Vereniging Eastermar's Lânsdouwe.

Sinds de oprichting in 1992 van deze agrarische natuurvereniging (leden veehouders uit de streek) wordt er samengewerkt met de Vogelwacht. Dat gebeurt vooral in twee projecten namelijk m.b.t. het weidevogel- en het faunabeheer. Vooral het Faunaproject, destijds opgezet door enthousiaste initiatiefnemers van de Lânsdouwe en de fûgelwacht loopt dus al meer dan 20 jaar! Het is een project geworden wat haar gelijke in Fryslân niet kent. Sinds de vereniging is opgegaan in de Noardlike Fryske Wâlden, een koepel waarin ook andere agrarische verenigingen in de Wâlden

samenwerken, merken we dat de contacten langzaamaan verwateren. Ook wij onderschrijven dat samenwerking in een dergelijk verband belangrijk kan zijn. Wij zien echter ook een keerzijde. De leidende rol van de NFW leidt volgens ons ook tot een weinig actief "achterover leunen" van leden en bestuur. Het eigen initiatief neemt af want de NFW doet "het" toch voor ons. En voorts moeten ideeën voldoen aan verre, door anderen opgestelde, eisen en moeten natuurlijk concurreren met initiatieven van anderen. Veel wat eigenlijk op eigen kracht kan gebeuren, doen anderen waarmee ook de directe contacten kennelijk verdwijnen.

Dat was in de eerste jaren, na de oprichting in 1992 wel anders. Het bestuur vindt dit jammer en zou, in de kleine gemeenschap van Eastermar e.o. veel liever gezamenlijk met bestuur en leden intensiever samenwerken.

Een zelfde gevoel overheerst bij onze deelname aan het weidevogelproject dat aan weerszijden van het PM kanaal is opgezet. De vogelwacht verleent hieraan intensieve medewerking. Ons lid Germ de Vries treedt op als beheerregisseur en meerdere leden van de wacht beschermen alle weidevogelnesten en verzorgen alarmtellingen. Een intensieve klus waar vrijwillig honderden uren in gaan zitten. Het bestuur van de wacht werd bij de opzet van dit weidevogelkerngebied (Skrize krite) door Lânsdouwe niet betrokken. En dat terwijl onze wacht daar al vele jaren actief aan weidevogelzorg deed ! Op het laatste moment was er nog wel overleg mogelijk maar pas nadat het bestuur zich kritisch, o.a. in overleg van de NFW, had uitgelaten over dit kerngebied. Die kritiek, een statutaire taak van de wacht, werd ons niet in dank afgenomen. Dat komt vooral omdat wij kijken naar de resultaten voor de weidevogels en

Lânsdouwe naar de vergoedingen die de betrokken boeren zouden moeten krijgen. Het project zou een predatieplan, verplicht door de Provincie, moeten hebben. Met de Vogelwacht is hier nog nooit over gesproken. Hetzelfde geldt voor het Faunaproject. De aanwezige en actuele streekennis wordt niet benut ("de NFW" doet het wel...). In de afgelopen jaren lijkt het erop dat het op tijd leveren van de resultaten van het vogelwacht-velddwerk voorop staat. Want dan kunnen de deelnemende ondernemers hun vergoedingen declareren.

De Kening fan e Greide, Grutto, kensoort van een Skrizekrite; helaas nauwelijks aanwezig in het gebied van de ver. Eastermar's Lânsdouwe.

De situatie is heel bijzonder. Want juist de vereniging Eastermar's Lânsdouwe zou moeten weten dat draagvlak in de eigen omgeving essentieel is.

Helaas en dat zijn de laatste berichten, dreigt de Provincie het kerngebied van

de kaart te schrappen. En wie zijn de dupe: de veehouders-contracthouders en de Vogelwacht. En misschien ook wel natuur en landschap daar. Zulke omstandigheden zijn teleurstellend en voor onze enthousiaste vogelwachters niet minder. Ons vrijwilligerswerk voelt daardoor regelmatig als; "dweilen met de kraan open".

5.9 Staatsbosbeheer.

Sinds deze natuurorganisatie "onze" uitzichtpunten bij de Malwei en het Pieter Jehannesgat, eerst zonder overleg, heeft veranderd, is er een jaarlijks overleg opgestart. Dit moet "ergernissen" en ook bezwaren in de toekomst voorkomen. Helaas kon het bestuur, ook samen met dat van de Natuur en landschapsvereniging "De Wâlden, De Marren", niet voorkomen de huidige "aanpassing" werd uitgevoerd. Daar balen we nog steeds van..... De nieuwe houten bakken verhinderen dat je er met groepen mensen en kleine kinderen gebruik van kunt maken. Het zijn nu ook opeens opvallende bouwwerken op de uitzichtpunten in het landschap geworden.

De oorspronkelijk bedoelde vorm en grootte van een uitzichtpunt om van het landschap en de natuur te kunnen genieten zonder dat er noemenswaard wordt verstoord.

De oorspronkelijke uitzichtpunten zijn mede op initiatief van de Fûgelwacht

ontstaan, Ze waren ook bedoeld voor grotere groepen mensen (met kinderen) die er samen van de natuur kunnen genieten en het landschap kunnen ervaren. Bovendien was toen de opzet om de punten in het landschap te laten opgaan. Hier is nu weinig van over. Deze manier van werken met de streek waren we niet gewend en past ook niet in het landelijke beleid van de dienst zoals men op de website kan lezen. Ook het gebruik van het Kroezepaed is een twistpunt geworden. Toen de wacht dit pad ontwikkelde en mocht realiseren is afgesproken dat het in de broedtijd niet toegankelijk zou zijn. De wacht heeft al geaccepteerd dat het uitzichtpunt bij het gemaaltje De Putten wel het gehele jaar toegankelijk werd. Staatsbosbeheer echter houdt zich ook niet aan de afspraken. Reageert zelfs niet op onze brieven.

Zie verderop het nieuwe plan voor de NW-oever van De Leien; hoe het ook kan....

6 Vogelparadijs ?

6.1 Begin april: Roof van Kievitseieren.

Zondag 7 april 2013 melden de vogelwachters van het weidevogelkerngebied bij Schuilenburg dat er legsels van de Kievit zijn uitgehaald. Dit is het deel van "ons" wachtgebied waar geregeld heel vroeg kievitseieren gevonden kunnen worden. Het gebied heeft een sterke aantrekkingskracht op veel aaisykers. Helaas meestal rapers die we nooit meer terug zien en dus ook geen enkele bijdrage leveren aan de bescherming in dit gebied. Er staan verse sporen op het bouwland van "grote" mensen. Maandag 8 april vragen de veehouders de vogelwachters om stokjes bij de nesten te zetten want de komende dagen moeten er landwerkzaamheden uitgevoerd worden. Aldus gebeurt. Maar

helaas kort daarop worden opnieuw en nu alle nesten bij de stokjes geplunderd door zogenaamde (vermoedelijk dezelfde) aaisykers. Jammer en slecht voor al het veldwerk van de vogelwachters en de BFVW want het voorval haalde ook uitgebreid de pers.

6.2 Het vogelwacht "reservaat", de Bouwespolder; in 2013 zonder Kieviten.

De laatste jaren gaat het bergafwaarts met de weidevogels in de Bouwespolder. Het is een sluipend proces. Eerst ingezet door de ontwatering van het gemaaltje waarmee al het (kwel-) en regenwater het hele jaar door wordt weggemalen, later nog eens extra door het gebruik van verbeterde pad naar de zwemplaats. Controle op het ongeoorloofde gebruik van het pad is er niet. Dus, ook en vooral in de broedtijd, verstoren bazen met hun honden en brommers die er niet mogen komen, het gebied.

Noordhoek Bouwespolder bij Eastermar (Achterwei); geen enkele ruimte meer voor weidevogels; verruiging en verwaarlozing slaat toe.

De vogels kunnen ook nauwelijks meer verderaf van het pad in de natste hoek terecht want de pachter-gebruiker verwaarloosd het grasland. Inmiddels is het verruigd door de massaal opgekomen Pitrussen. Nog maar kort geleden broedden er wel 40 paar Kieviten, maar ook Grutto's, Tureluurs

en vele andere soorten. Die weidevogels zijn verdwenen. Dit jaar, 2013, was de Kievit voor het eerst helemaal afwezig als broedvogel. Ook qua plantensoorten die er ooit voorkwamen, is het een slechte groeiplaats geworden. De Dotterbloem b.v. die er voorheen massaal voorkwam, zijn helemaal verdwenen.

7. Bijzondere ervaringen.

7.1 Steenmarters in het dorp.

Enkele leden meldden dat de Steenmarter of zelfs meerdere dieren nog steeds in het dorp aanwezig zijn. Vooral 's-nachts maar ook overdag werd diverse keren een exemplaar gezien. De nesten van mussen en spreeuwen worden bezocht waarbij ook dakpannen sneuvelen. Kippenrennen zijn ook niet veilig met alle gevolgen van dien. Dat gebeurde in het dorp maar ook op een erf aan de Achterweg waarbij eieren verdwenen en kippen midden in de nacht met veel lawaai een goed heenkomen zochten. Menigeen beleefde zo midden in de nacht de schrik van zijn/haar leven.

7.2 Kunsthorsten voor Visarenden.

Het voorjaar overleg met Staatsbosbeheer stond in het teken van het idee om Visarenden horsten op te richten.

Al jaren leeft bij de Vogelwacht het idee om, nadat de "bomen" voor de Arenden in de oever van de Leien waren geplaatst (2010) ook één of meer nestbomen voor Visarenden op te richten. Eenzelfde idee leefde ook bij de lokale medewerkers van Staatsbosbeheer (Twijzel). In het overleg is dit ook besproken. Niettemin werden we verrast door een publicatie in de provinciale pers zonder dat er ook maar één woord aan de Vogelwacht werd besteed. Ook dit "rimpeltje in het water

van de Leien" is glad gestreken. Inmiddels wordt er samen gewerkt aan

Een Visarend op de arendenboom bij het uitzichtpunt aan de Malewei, sept. 2013.

het oprichten van tenminste twee nestbomen en is ook de oever van het Burgumer Mar erbij betrokken. In overleg zal er door Staatsbosbeheer een vergunning voor het plaatsen van 3 horsten aan de gemeente gevraagd worden.

7.3 De Arenden zelf, zomer 2013.

In het voorjaar werd er geregeld op beide meren en in de oevers een Visarend gezien. De geplaatste rustbomen in de oever van De Leien werden veel gebruikt. Vooral die voor het uitzichtpunt bij de Mâlewei leverde fraaie waarnemingen op van arenden die grote vissen hadden gevangen en daar zaten op te eten. In de nazomer en vooral in september 2013 zagen meerdere mensen zelfs 3 vissende Visarenden in het gebied. Waarschijnlijk 2 ouderdieren en 1 jonge vogel. Ook de Zearend werd er weer waargenomen.

7.4 Broedplaatsen Visdiefjes en Zwarte sterns.

Het lukt nog niet de Zwarte stern op de vlotjes in de plassen van de NO oever van De Leien tot broeden te verleiden.

Gelukkig waren er in mei en juni 2013 wel weer broedparen op de vlotjes (van de vogelwacht Opeinde) in de oever aan de zuidwestzijde van De Leien. Vorig jaar broedden ze daar voor het eerst in jaren niet meer. In april werd wat opknapwerk gedaan door enkele vogelwachters aan het eilandje in de Leien waarop in het Leijenproject grind op doek is gebracht. Later bleek dat ook de wacht Opeinde en Staatsbosbeheer daar werkzaamheden hadden gedaan. Enige afstemming komend voorjaar is daarom nog wel nodig. Helaas liepen de Visdiefjes het afweten. Alleen een Scholekster broedde op het eilandje. Ook een paartje Nijlganzen en Brandganzen probeerden er te broeden maar dat werd door bezoekers verhinderd. De Visdiefjes broeden klaarblijkelijk liever op het dak van de fabrieken bij Schuilenburg.

7.5 Kokmeeuwen: onnodig verstoord; mei en juni 2013.

De varende leden weten het wel. Al jaren broeden er 100-den Kokmeeuwen vooral op het bazalt van de eilandjes in De Leien. Daar kunnen predatoren als Vossen en Marters niet bij hen komen. Tussen de Kokmeeuwen broeden ook andere vogels o.a. de zeldzamere Tafeleend. Elk jaar groeien hier vele jonge meeuwen op. Maar dit jaar was dat niet het geval. De eieren in de nesten verdwenen als "sneeuw voor de zon". Dit was duidelijk mensenwerk. Er was/waren (een) meeuwenhater(s) aan het werk. Vreemd genoeg bleven de nesten van de exoten Nijl- en Canadagans ongemoeid. Als de hater-raper(s) dit lees/lezen, willen we vragen om de meeuwen met rust te laten. Het is veel beter om de eieren van de ganzen-exoten hier te rapen want die soorten (Nijlgans en Canadagans) dreigen al een plaag te worden.

7.6 Nachtegalen handhaven zich bij Eastermar.

Na bijna 20 jaar is de Nachtegaal weer terug als broedvogel bij Eastermar. In 2009 werd een paartje waargenomen in het dorpsgebied. In 2011 en 2012 was dat ook het geval. In 2012 was er zelfs mogelijk sprake van 2 paren. Uit onderzoek in 2012 bleek dat één van de mannetjes in 2011 geringd was in de Zwanenwaterduinen (NH). Dit mannetje was in het voorjaar 2013 opnieuw aanwezig. Het leek er echter op dat tenminste 2 paren vlak bij elkaar een territorium hadden en dat er zelfs mogelijk in de buurt nog een paartje was.

7.7 Sperwergrasmus in juni.

Een bijzondere vogelvangst bij ons dorp. Sperwergrasmussen zijn zeer zeldzaam in Nederland. Als ze gevangen of waargenomen worden is dat meestal in de herfst, de trektijd van de vogels. Niet in het broedseizoen zoals nu bij ons het geval was. Deze vogel werd in juni geringd.

Een nieuwe vogelsoort voor Eastermar e.o.. Sperwergrasmus geringd in juni 2013 in de oever van De Burgumer Mar. Een soort uit oost Europa.

Waarschijnlijk de eerste waarneming in deze maand in Nederland! Het is een broedvogel van Oost-Rusland en verder

weg. Als ze al in Nederland zijn, worden ze gezien langs de kust. Sommige deskundigen denken dat de door de ringgroep gevangen vogel in deze tijd naar Nederland verdwaalde omdat het broedgebied in Oost-Europa deze zomer geteisterd werd door overstromingen. Vele honderdduizenden vogels zagen daardoor hun broed- en voedselgebieden onder water komen te staan. Begonnen daarom uit te zwermen naar andere gebieden en verdwalen daardoor mogelijk. Komen op plekken terecht die je niet verwacht.

7.8 Witte Kwikstaarten o.a. op zonnenscherm.

In juli belde ons lid Haye Veenstra met een vraag over Witte kwikstaarten. Die hadden gebroed tussen het doek en de toplat van een zonnenscherm aan zijn woning. Of het nest van deze doorgaans schuwe vogels waaruit de jongen eerder al waren uitgevlogen zonder problemen verwijderd kon worden. Dat was op dat tijdstip goed mogelijk en in dat gesprek kon ook de volgende bijzondere informatie verteld worden. Het was de laatste jaren al opgevallen dat in augustus maar vooral in september en oktober 100-den (!) Witte kwikstaarten via de omgeving van het dorp (o.a. ook kort voor de avond pleisterend op de historische akkers bij de Achterwei) naar De Leien vlogen. Na enig speurwerk bleken de vogels daar te slapen in een lage wilgenstruik op een eilandje. Voor die tijd zie je ze overal op de basaltkeien en steigers mugjes vangen en achter elkaar aanzitten. Stilletjes en haast ongemerkt schuiven ze zo door het open landschap naar hun slaapplek. Als je er niet extra op let, valt het ook niet op dat het om zoveel vogeltjes gaat.

7.9 Dassen in de tuin. Geen vervolg.

Vorig jaar meldde lid Henk Wink dat er onbekende sporen in het grasveld van zijn schoonzoon en dochter Sipke Hogendorp en Freke Wink waren ontdekt. Wat dat nu kon zijn? Het leek, volgens bestuurslid Arend Timmerman, wel op dassenwerk. Sporen die door gewroet van een Das naar Engerlingen, vette larven van de Meikever, ontstaan. Voor alle zekerheid werden de landelijke deskundigen geraadpleegd. Die konden toch met vrij grote zekerheid zeggen dat het dassenwerk was geweest. Dus wellicht (weer) een Das of meerdere in de omgeving van Eastermar? Helaas, ondanks intensief speurwerk, werd er in 2013 geen spoor van een dassenburcht of leefplek gevonden in de wijde omgeving van het dorp. Ook de opvallende latrines die de dieren maken werden niet gevonden. Het moet dus een Das op bezoek geweest zijn die elders weg kwam.

Het dassenwerk in het gazon van de fam. Hogendorp-Wink in 2012.

7.10 Orchideeën in de mar's oever.

Het is alweer meer dan 10 jaar geleden dat de eerste orchideeën in een schraal grasland (natuurgebied van SBB) bij de oever van De Leien voor het eerst werden gevonden. Kort daarop stonden

er ook enkele exemplaren in de Atsma's polder bij de Bûtlânsreed. Maar die verdwenen weer. Inmiddels zijn ze weer verschenen maar nu op twee andere plaatsen in de oever van De Burgumer Mar. Het zijn Gevlekte rietorchissen. Op de ene groeiplaats waren in 2013 6 exemplaren aanwezig. Op de andere zelfs ruim 35 prachtig bloeiende exemplaren; sommige wel 40 cm. hoog. Deze orchideeën staan op plaatsen waar niet gemest en laat (in augustus/september) gemaaid wordt en het maaisel wordt afgevoerd. De biodiversiteit in de oevers van onze meren is de laatste 15 jaar enorm toegenomen !

7.11 Witte mus in tuin.

Lid Auke Dotinga meldt geregeld bijzonderheden uit de natuur. Hij gaf ook door dat een goede kennis van hem in Drogeham een witte Huismus in de tuin had. Op de bijgevoegde foto is nog net te zien dat het, zoals Auke al mailde, geen albino is want de ogen zijn niet rood.

De bijna witte mus zonder rode ogen.

Deze vogel heeft een erfelijke kleurafwijking die het pigment beïnvloedt. Dat kan ook plaatselijk op het lichaam zijn zodat een bonte kleurafwijking ontstaat.

8. Verantwoording.

Het is toegestaan om de inhoud van deze uitgave met bronvermelding over te nemen.

U kunt ook gegevens over de wacht vinden op de website van het dorp Eastermar: www.eastermar.nl onder verenigingen (Fûgelwacht).

Tekst en lay-out van dit nummer werd samengesteld door het bestuur aan de hand van informatie van onze leden.

De foto's zijn van Auke Dotinga, Arend Timmerman, Germ de Vries en Saskia van den Berg.

December 2013.